

TEMA 1. ESTEREOTIPOS E PREXUÍZOS LINGÜÍSTICOS:

A SÚA REPERCUSIÓN NOS USOS.

A función básica das linguas é ser o vehículo de comunicación dunha sociedade, pero hai outras **FUNCÍONS SOCIAIS** como: a función de identidade (permitíndolle a cada individuo artellar o seu pensamento), a **familiar** (funcionando como elemento relacionador no núcleo familiar), a **laboral** (desenvolvida no mundo do traballo), a **local** (favorecendo a comunicación entre persoas do mesmo contorno), **institucional** (que marca a relación entre o individuo e as institucións), a **cultural** (promovendo a lingua nas expresións científicas, tecnolóxicas e artísticas) e **internacional** (favorecendo a comunicación con falantes doutras comunidades).

As aproximadamente 6500 linguas que se falan no mundo gozan de diferentes estatus e de distinto grao de vitalidade.

Ás veces, prodúcese tensión entre dúas linguas que comparten un mesmo territorio por asumir un maior número de funcións sociais e de falantes unha delas, falando entón de **CONFLITO LINGÜÍSTICO**. Esta situación pode desembocar na implantación dunha lingua foránea nun territorio con lingua propia, no uso diglósico destas, ou ben no abandono total do uso da lingua propia e completa asimilación á lingua de fóra.

Cando se produce o conflito lingüístico denominamos **LINGUA MINORIZADA** a aquela á que se lle negan as condicións para poder desenvolverse con plena normalidade dentro da súa propia comunidade. Atópase nunha situación de inferioridade ao ver restrinxidos os seus usos **públicos** (medios de comunicación, administración de Xustiza, vida comercial, publicidade, ensino, burocracia, liturxia...) e **mesmo privados**. Entre as

linguas minorizadas podemos atoparnos con aquelas que non teñen recoñecemento legal (como as outras linguas faladas en territorio francés), aquelas que teñen algún tipo de recoñecemento pero aparecen secundarizadas (como o galego), ou linguas minorizadas que, dependendo do territorio onde se fale ten máis ou menos recoñecemento legal (como o catalán en Cataluña, Valencia, Baleares ou en Andorra).

O concepto de lingua minorizada é sociolingüístico e nada ten que ver co de LINGUA MINORITARIA que é só cuantitativo (cantos a usan?). Así, pode suceder mesmo que unha lingua minorizada sexa a maioritariamente falada na comunidade lingüística como é o caso do galego.

Xunto a estes conceptos debemos distinguir tamén entre BILINGÜISMO INDIVIDUAL e SOCIAL. Entendemos polo primeiro a capacidade adquirida de desenvolverse en dúas linguas. Xeralmente é un bilingüismo asimétrico, é dicir, é moi difícil que usemos os dous idiomas nas mesmas condicións e que se produza un uso neutro. Canto ao bilingüismo social, prodúcese cando nun mesmo territorio se falan dous idiomas, un propio e un adquirido. A alternancia de uso entre os dous case sempre é desequilibrada, distinguindo a lingua A (predominante en usos formais) e a B (en usos informais e desprestixiada). Isto é o que coñecemos como DIGLOSIA.

Neste uso influíron enormemente as actitudes negativas que se adquiriron sobre a lingua, pasando de ser ESTEREOTIPOS, que buscan simplificar a sociedade a PREXUÍZOS, no momento en que facemos un mal uso destes estereotipos. Trátase de valoracións baseadas en ideas erradas que prexudican seriamente a lingua. Estes prexuizos poden ser: **socioeconómicos**, como que “co galego non se vai a ningunha parte” ou que “é a lingua dos pobres”; **sociopolíticos**, como que “o galego non se pode impoñer”, que “está asociado a tendencias políticas como o nacionalismo”;

socioculturais, afirmando que “é de mala educación contestar en galego se che falan en castelán”, que “o estudo de determinadas materias é máis difícil en galego”, que “o galego non serve fóra de Galicia” ou que “é un idioma inventado”; e, por último, **os estéticos**, baseados na cacofonía do idioma, desprezando fenómenos como a gheada ou o seseo. Estas valoracións adoitan transmitirse a través da familia, do sistema educativo, dos medios de comunicación e dos grupos de iguais.

A única maneira de loitar contra isto é contribuír á normalización da nosa lingua, algo que no caso do galego se fixo de maneira oficial coa Lei de Normalización Lingüística, de 1983.